

CRÍTICA

saluda a tota la premsa,
a tots els catalans,
a tota la gent d'esquerra.

Any I - Número 1 ● Portantveu del Centre Republicà Federal Socialista (Esquerra Republicana de Catalunya) ● Lleida 8 d'octubre de 1931

EDITORIAL

Primeres paraules

¿Un setmanari més?... No, un portantveu de gent jove, enèrgica. Sense claudicació possible. Un òrgan vertaderament republicà i esquerrista, com a reflexe, això és i serà CRÍTICA.

Un desig sentit i no realitzat de comunicar-nos en la nostra llengua amb aquells que somiàven en la instauració d'un règim de llibertat i que en gran part ens hem vist defraudats. Un gran deure ens impulsa a seguir en una tasca de la qual ni els sacrificis fets ens pot allunyar egoísticament. Pensem que la nostra idea, que les nostres orientacions, poden arribar a cristal·litzar. Hem arribat per això a la primera tasca d'aquest grup d'homes liberals, que fem CRÍTICA, es llença un tentacle de nostra idealitat envers aquells a qui hem constatat un semblant pensar per acabar d'unificar vibracions parelles; per això, també, en aquells que són més tardans en decidir-se, els posarem a prova, els excitarem perquè despertin i amb la seva col·laboració es despullin d'aquesta modorra civil que malhauradament tan generalitzada està al nostre poble.

Entre parèntesi, davall del títol del setmanari es diu clarament que pertanyem ideològicament a l'Esquerra Republicana de Catalunya; hi pertanyem ideològicament, però res més; som esclaus de les idees, no ho som de les persones.

Tota actuació política és criticable; si la nostra ideologia a l'ésser expressada o comentada troba que una persona o varies, un grup, un partit, si posa travessar, el combatrem des d'un punt de vista ideològic i, per dir-ho més clar, avantposem les idees a les persones. I si no fossim respectats, deixàrem la pau material per a emprendre la guerra, que també la sabem fer.

Com a esquerristes que som, la nostra ideologia en presentarem nua, absolutament nua, doncs les idees disfressades entenc que es presten massa al confusionisme, a l'equivoc, i nosaltres, malgrat semblar estridents, prevenim als nostres lectors, i potser és més polític fer el contrari, però és més valent i més honrat fer-ho així.

CRÍTICA, etimològicament parlant té dues excepcions: vol dir que és l'art en judicar la bondat, la veritat i la bellesa d'accions i coses; vol dir, també, censura d'accions i conductes. Nosaltres preferim aplicar el primer dels significats i apartar el segon, però si la cosa s'ho val, no dubtarem en fer-ho segons la darrera acepció, perquè més val parlar amb exemples al poble que no pas amb literatura.

Som aimants de la Revolució, però no de la revolta; donades les circumstàncies actuals creiem que la renovació d'Espanya i la llibertat de Catalunya són els únics puntals del règim republicà. Combatrem a aquells que, amb la seva pusillanimitat, contribueixin a fomentar el possible triomf d'un règim reaccionari.

Fem constar, també, seriosament, que als cavernícoles, malgrat les seves intemperàncies, no els combatrem, assabentant-los que fent-ho així practiquem obres de misericòrdia.

CRÍTICA té les seves columnes a la disposició de tots els atropelats; defensarà tot el que significa justícia, llibertat i progrés. Si bé la ideologia del partit a què pertanyem, ens obliga voluntàriament a defensar el seu programa, també acceptarem escrits i els publicarem, sempre que estiguin d'acord amb el nostre lema. Fem també un prec als amics de les comarques, dient-los que el nostre òrgan de difusió veurà amb gran joia que hi expressin les seves inquietuts en forma d'articles o comunicats, doncs perseguim la comunió d'ideals i la unió dels homes.

Saludem, amb l'aparició de CRÍTICA, a tota la premsa liberal i fem vots perquè la matelxa es vagi desprenent d'aquell lastre reaccionari que arripren la majoria dels periòdics cinc mesos després del 14 d'abril.

Fem la darrera afirmació, imitant si voleu, a aquells disgraciats de la trilogia carlista; els imitem de forma, ja que no pot ésser de contingut: CRÍTICA i els seus, tenim per Déu la raó, per pàtria la llibertat i per rei el poble.

PROBLEMES VITALS

Impressions de la nostra vida municipal

De la vida del nostre Municipi nosaltres no en portarem les ressenyes, puix els diaris i els setmanaris que surten dies abans que nosaltres, ja les porten més o menys íntegres; només hi dedicarem comentaris als acords presos i a les discussions que allí hi hagi, i creiem que el nostre comentari serà pels nostres amics més interessant que les mateixes ressenyes, puix serà la nostra opinió sobre els afers que allí es tractin.

¡Quin contrast d'actuacions al nostre Ajuntament! Per una part els consellers pertanyents al nostre Centre Republicà Federal Socialista, en relació amb els del Partit Catalanista Republicà, s'han imposat una tasca feixuga, nobilíssima però, la d'anar fiblonejant la vella carcassa de la nostra administració municipal per tal de posar-la una mica al corrent de les necessitats ciutadanes modernes; és una tasca constructiva, no pas destructiva. Però qui ho havia de dir! aquests esforços venen amb el pes mort de la majoria que domina el nostre Ajuntament. La gent d'aquesta majoria és aquella que en els mífings de les acaballes de la monarquia, feia un paper tant lluit; semblava que havien trencat del tot amb el passat; semblaven regenerats. Quant s'ha tractat, però, de passar del terreny dels discursos al terreny dels fets, han demostrat que són els mateixos de sempre i, a força de sentir-se governamentals, han perdut tal ferment de renovació. Actuen a base d'un esperit de continuïtat tan fort respecte al règim anterior, que bé podem dir que el nostre primer Ajuntament republicà passarà per la Ciutat com tants altres del temps de la monarquia.

De tant en tant al nostre Municipi es produeixen fets simptomàtics, reveladors del grau de mentalitat i conseqüència política dels homes de la majoria. Aquests darrers dies, els Consellers del P. C. R. varen presentar una proposició per tal de prescindir en absolut de la nomenada festa de santa Cecília, (commemoració de l'entrada a Lleida de les tropes de Felip IV en

1646). La proposició tenia un abast purament polític—la festa té un caire purament polític, anticatalanista—; volia fer oblidar un record ingrati en aquests moments de ressorgiment de Catalunya; volia, de més, donar un exemple de concòrdia, fent oblidar uns temps i uns fets de discòrdia entre els pobles germans de la Península. Nosaltres donàrem tot seguit la més fervent adhesió a la proposició. Aquesta vingué a la sessió del dia 2 amb dictamen favorable de la Comissió de Governació; els cavernícoles, naturalment, s'hi oposaren; el P. C. R. i nosaltres, la defensàrem. El batlle, que uns dies abans havia confessat que no sabia de què anava, va voler fer d'historiador i, naturalment, va reliscar i va prendre mal; el cas és, però, que amb els seus recargolaments històrics va demostrar que la festa és una cosa totalment diferent del que tothom sap que és en realitat. Posats ja d'acord els cavernícoles amb la majoria, tot anà com una seda; fou qüestió de disciplina: els homes de la majoria que tampoc no sabien de què anava, donaren el seu NO al dictamen, amb un ritme i un to tan uniformats, que per uns moments al Saló de Sessions, semblà oïr-se: *bee... beee... beeee*. Conseqüència: per obra i gràcia de la nostra catalaníssima, esquerrana i liberalíssima majoria municipal, de perfecte acord amb els cavernícoles, a Lleida es perpetua una efemèride discordant amb els actuals moments de catalanitat i confraternitat ibèrica.

Un altre fet a remarcar de la sessió del dia 2: el Conseller Roca va recordar que l'Ajuntament no fa res sobre la qüestió de responsabilitats. A nosaltres la ingenuïtat de l'amic Roca ens feu molta gràcia; semblava predicar en un desert; mentre parlà, la gent de la majoria tenia el somriure als llavis, talment com si volguessin dir: «¿Que no ho veus, beneït, que això de les responsabilitats val més no tocar-ho?» «¿Que no ho veus que si ens hi posem perdriem vots?» «¿Que no ho veus que entre nosaltres hi ha qui va flirtejar amb la Dictadura?»

¡Visca l'ètica política!

Junta General Ordinària Convocatòria

Es prega a tots els socis del CENTRE REPUBLICA FEDERAL SOCIALISTA, que acudeixin al seu local social, a una Junta General Ordinària que es celebrarà el dia 15 del corrent, a les deu del vespre.

LA JUNTA.

AVÍS OFICIAL

Secretaria de l'Esquerra Republicana de Catalunya

A les entitats de la nostra comarca

Diumenge, dia onze, a les 11 del matí, CONSTITUCIÓ del comitè comarcal del Segrià al domicili social del "Centre Republicà Federal Socialista", Avinguda de la República, núm. 39 ~ Lleida

Lleida i els seus governants

D'ençà que tenim recuperada la llibertat, d'ençà que tenim restaurada la República, hem tingut a Lleida dos governadors, encara que els dos eren republicans, un d'ells molt diferent de l'altre.

El primer, senyor Puig d'Asprer, un gran republicà, però més que republicà conservador, i conservador de moltes d'aquelles coses que no devien haver continuat ni al segon dia d'implantada la República. Es clar que potser no tota la culpabilitat era seva, sinó també dels seus assessors.

Solia prometre a tothom que faria justícia, i subsanaria allò que li denunciarien, però només feia allò que altres volien.

El segon, senyor Freixa, home de gran disposició governamental i que, malgrat les disposicions ministerials, que sabem certament, ha hagut d'actuar contra la seva voluntat, podem dir que ha tingut una certesa, digna de tota lloançà; la seva interpretació en els assumptes socials, resolen conflictes de transcendència tan locals com provincials.

No per això considerem satisfactòria la seva actuació; segueix, malgrat les protestes de totes les organitzacions obreres, sense destituir els vocals obrers de la Delegació Provincial del Consell del Treball, organisme que usurparen illegalment els Sindicats Lliures en el temps dictatorial i especialment el seu Secretari i inspector,

el martingalista Joan M.^o Morante, individu prou conegut, que gràcies a la seva llesesa intervé en els assumptes que els seus càrrecs li pertany, i que resol segons la perspectiva que es presenta. Aquest representa als obrers i no sols no es digne de tal representació sinó que ni és obrer tan sols per a cedir-li els càrrecs que ostenta.

Podem testimoniar-li, senyor Freixa, fets de poca escrupulositat en els seus càrrecs, i demés podem denunciar-li festes molt recents anti-republicanes.

Políticament, considerem molt perillosos els homes que diuen una cosa i en fan una altra; i en els moments actuals, doblement perillosos, aquells que ostenten càrrecs públics i aprofiten la seva posició per a fer la gesta per a ells més profitosa.

Socialment, no pot tolerar-se a un individu que ostenta un càrrec jurídic, aprofitant aquest per a fer-hi negoci; aquell home és un butxí.

Per això senyor Governador, li preguem amb tot l'afecte i estímul, gestioni urgentment la destitució dels vocals obres de la D. P. del C. del T., representants mal representats, encara que momentàniament quedi sense actuar tal organisme, i fet que es convoqui la legal constitució que creiem no li mancarà bons col·laboradors més dignes, i no tan especuladors.

JOSEPET.

Les Comarques La festa militar

Amb una gran activitat es va a l'organització definitiva de les comarques.

S'ha fixat la data, dia 11, diumenge vinent, per a la constitució a tot Catalunya dels comitès comarcals que resten encara per constituir.

A tal efecte dissabte sortirà arreu de Catalunya un estol de delegats i delegades de la Secció Femenina, enviats per la Secretaria d'Esquerra Republicana de Catalunya, per a presidir i arbitrar els actes a cada capital de comarca.

Es prega a totes les Entitats, que acudeixin amb entusiasme a la capital de comarca a la convocatòria que rebran de la Secretaria de partit.

Segons el mapa d'en Pau Vila, adoptat oficialment per l'Esquerra Republicana de Catalunya, la nostra província queda dividida en les següents comarques:

Segrià	capitalitat	Lleida
Garrigues	»	Borges
Segarra	»	Cervera
Baix Urgell	»	Tàrraga
Urgell Mitjà	»	Pons
Alt Urgell	»	Seu d'Urgell
Noguera	»	Balaguer
Pallars Jussà	»	Tremp
Pallars Sobirà	»	Sort
Aran	»	Viella

ROC BORONAT a les Borges

El dissabte dia 3 va donar una interessant conferència a les Borges, al local del Centre Demòcrata Republicà.

Fou molt interessant i va estar eloqüentíssim. Per falta d'espai no publicuem el seu notable discurs, que fou un cant a la pàtria i exaltació dels sentiments de catalanitat del nostre poble.

El teatre, ple de gom a gom. La Junta directiva del nostre Centre, acompanyada d'altres socis, feren acte de presència a l'important acte celebrat a Borges.

Preguem se'ns envii a la nostra redacció una nota dels comitès comarcals elegits per a publicar-los en el nostre setmanari CRÍTICA.

També publicarem amb molt de gust qualsevol acte que es refereixi a assumptes o ideologia del nostre partit.

Aquesta festa ens recorda molt els temps dictatorials. Sols hi hem trobat canviat un color dels adornaments: el roig ha deixat el pas al morat; pel demés, tot igual.

Part de la Corporació municipal, amb bandera, vares i tot l'element oficial, festa a les oficines, etc.

Els militars ens han passejat l'antiga bandera monàrquica per la ciutat, ben desplegada; ens ha estranyat no veure-la enrollada després de veure els oficials i caps que manaven la força. En fi, què hi farem.

El nostre Ajuntament, després de regalar la bandera, ha fet adornar el passeig dels Camps i també, cosa estranya, el nostre Ajuntament, on hi ha la majoria de regidors catalanistes i els que no ho són, a tot arreu volen passar com a tals, on tenim un batlle que té un germà que s'honora amb ésser Mestre en Gai Saber, no hi ha fet posar, enlloc, el símbol de la nostra terra. Sols la minsa banderola del cotxe oficial de la Diputació ha fet saber a la gent que la terra catalana té la bandera barrada com a símbol.

Farmàcia

Xavier Jaques

Oberta dia i nit

Major, 82-Lleida

Les dones que sentin la llibertat tenen l'obligació, en aquests moments, d'arrencar les altres dones de les urpes del confessional i els homes conscients ajudar-les en la seva empresa, perquè mai no puguem haver-nos penedit d'atorgar-les els mateixos drets que a nosaltres.

LLEXIU COLON

Sabons de totes menes

J. DANIEL ARIÑO

Av. de la República, 50 - LLEIDA

¡JA ESTA! ¡NO PENSI MES!

Qui bat el record amb ECONOMIA
QUALITATS
PERFECCIÓ
I NOVETATS, és:

LA SASTRERIA L'EXPOSICIO

Plaça de la Constitució, 3

La millor prova, l'obtidrà visitant els seus aparadors.

Responsabilitat

Hem vist passar les hores neguitoses. Tenim la República. La inquietud ha tornat a renèixer al cor del poble.

República. Ja tenim oberta la porta de l'expansió de les idees de llibertat. El poble somia. Cal despertar-lo i fer-li veure el paisatge de la vida.

Al cim de la muntanya, a la masia, a l'avall i al pla, els homes són iguals. La joventut espera, es frisa en ànsies de renovació. És un deure sagrat nostre, de tots, portar a l'abast seu el sentit humà de la vida, els conceptes de dignitat i la forma del treball eficient.

Sí sentim la responsabilitat de l'hora, serem voluntaris de la missió honorable.

SALVADOR AMBRÓS.

El clericalisme és l'opi del poble

L'aviador Franco s'ha fracturat altra vegada la cama

Amb dolorosa sorpresa hem llegit que el revolucionari lleial i noble, s'ha fracturat la cama altra vegada, a l'anar a visitar el President Macià, i ha estat la reproducció de la fractura que és pel nostre amic una de les conseqüències del complot de Tàblada, una de les patranyes del traïdor a la revolució i poc noble company, el ministre senyor Maura.

Nosaltres sentim molt aquesta nova desgràcia i desitgem que prompte pugui tenir restablerta definitivament la salut, el lleial revolucionari i gran amic de Catalunya de sempre, com va demostrar-ho en totes les reunions dels comitès revolucionaris del desembre passat.

Magatzems de Sant Pere, S. A.

Us recorden la proximitat de les temporades de

Tardor i Hivern

i us ofereixen els serveis de la seva acreditada

Secció de Sastreria

La divisió comarcal de Catalunya

Amb motiu de la constitució comarcal definitiva del nostre partit «Esquerra Republicana de Catalunya», volem fer un petit comentari sobre la transcendència que pels catalans esquerrans i pel partit, té la divisió comarcal de la nostra terra.

Lliures ja, dins de Catalunya no mantenen l'arbitrària divisió de les quatre províncies que determinà l'imperi centralista, desconexor de les súbtils matitzacions del nostre país.

La divisió comarcal té raons fonamentals de superioritat en tots els ordres sobre tota altra organització de Catalunya.

La comarca és un element viu. És una agrupació diferenciada per motius geogràfics, sentimentals, econòmics i fins i tot de llengua.

Un català liberal, que ho sigui de debò, no pot negar la realitat comarcal. I un català encara menys que ningú.

El problema de Catalunya té la seva solució, en un cor liberal, en el reconeixement de la seva personalitat i dret, com a tal personalitat, a l'existència i desenvolupament independent dins el concert dels pobles.

La personalitat de la comarca amb la seva matització de llengua, costums, tradicions, folk-lore i psicologia, té dret al respecte i a viure també lliurement en el concert armònic de les demés comarques de Catalunya; i descendint més, arribarem a aquell precepte liberal del respecte absolut a la individualitat humana, principi inviolable de tota democràcia.

Dons bé, per damunt, encara, d'aquestes raons prou fonamentals i lògiques hi ha les d'ordre polític. Com a organisme de control i com a font de sobirania és la comarca insuperable.

La divisió comarcal política de Cata-

lunya és un fet transcendental i eminentment revolucionari i la més forta garantia de la pura democràcia de la nova Catalunya. Expliquem-nos:

A Espanya, i a Catalunya per tant, els partits polítics s'apoyaven no en el poble sinó en les organitzacions caciquils i de domini.

Era aquesta la realitat política del règim borbònic caigut.

Ara bé; en un poble on no hi havia llibertats de cap mena, fins els partits d'esquerra, per lluitar havien d'emprar el domini caciquil per no restar vençuts en armes desiguals.

La «Província» és un dels llegats de la monarquia, de domini i de tradicions polítiques més immorals i baixes.

El caciquisme provincial i, per raó d'aquest el centralisme de la seva capital, és un fet encara avui, arreu d'Espanya, malgrat la República, que no s'ha cuidat de crear la nova organització liberal i viu, encara, en el marc estret de la màquina corcada i verinosa de la tirania monàrquica.

Aquest fet revolucionari fonamental, i encara avui inèdit, l'emprèn valentment el nostre Estatut Català i avençat el nostre partit d'«Esquerra Republicana de Catalunya».

A l'emancipar la comarca i donar-li autonomia política per resoldre ella mateixa els seus problemes, mata els caciquismes despòtics que farien possible, de prevaldre, de subsistir, l'organització arbitrària i morta de la província espanyola.

Soc optimista per aquest fet. Fet revolucionari per excel·lència, que donarà una consolidació definitiva a la nostra estimada Catalunya.

RAMON SALES.

Un comentari per setmana Don Jaume ha mort

La setmana ha girat a l'entorn dels debats parlamentaris sobre l'esmena Alcalà-Zamora.

Una vibració constant quina corda anava d'un extrem a l'altre. Optimismes de color rosa i negres desenganys.

A mesura que s'avençava en la discussió, les forces reaccionàries que agafen un ample front republicà, des dels monàrquics sense rei als republicans de l'estepa, anaven succeint els atacs contra l'Estatut.

L'amic Alavedra, que no es cansava d'enviar comunicats del teatre d'operacions tenia els lectors del diari oficial «L'Opinió» amb l'ai al cor.

«Fins ara sembla que va bé la cosa, però demà ningú no sap què pot passar».

Dubte feridor, que podia comprometre moltes coses. Però, ¿com es podria assaborir el plaer del triomf, si no fossin els entrebancs amoïnadors?

Finalment, la concòrdia no sigui un eufemisme més sinó una realitat.

Cal reconèixer, però, que aquesta concòrdia ens va costant una mica cara als catalans. Però deixem-lo aquest terreny per avui i fixem la nostra atenció sobre el fet que hem hagut de lliurar una primera batussa per a què el Parlament de la República admetés la possibilitat de discutir, demà, l'Estatut de Catalunya.

Tot just, doncs, si som al començament d'una lluita en la qual encara tindrà ocasió de lluir-se tota la fauna cavernícola «milianu-unamunesca» i el social-feixisme dels antics corifeus del Consell d'Estat de l'època dictatorial.

El pobret destronat de Fontainebleau, pot repetir, amb la parella Maura-Sanjurjo:

«Con los socialistas Prieto y Largo, coincidimos hasta en el españolismo».

Perquè, veritablement, la feina d'aquests social-patròtes és del més pur monarquisme.

RAMON.

Dir-se catalanista i figurar en les llistes del partit «Socialista obrero español», són dues coses incompatibles.

Fàbrica: Ctra. de la Bordeta, 12. LLEIDA. Telèfon 64-A

Exposició i venda: Blondel, lletra H. LLEIDA. Telèfon 64-B

A les Entitats Republicanes de la Comarca del Segrià

Si alguna Entitat no hagués rebut la invitació oficial de l'Esquerra Republicana de Catalunya a la constitució del comitè Comarcal del Segrià i estigués adherida, prega aquesta Secretaria que ho interpreti com descurt o omissió involuntària i es dongui per invitada.

Pel Comitè Directiu,

El Secretari,
ROC BORONAT.

El millor obsequi és l'ofrena de
Caramels LLOP
CONSTITUCIÓ, 22 LLEIDA

El Caudillo dels tradicionalistes ha mort, a París, i ha tingut ben poca oportunitat al fer-ho, ara que els seus fidels preparaven la guerra santa i pensaven sortir al camp per posar-lo al tron; ell no hi ha volgut saber res. Ha preferit ésser un soldat al cel a ésser rei d'Espanya, ha pensat si abdicava o bé deixava el lloc vacant, ha oblat pel poder, per no fer quedar malament a la seva comparsa.

I ara se'n acut, que anirà molt dret al cel, puix potser serà l'única vegada que es diran misses gratuïtes, puix creiem que molts capellans fidels al caudillo de las tradiciones no pensaran pas cobrar les misses als hereus.

I, què faran les seves huestes, ara; fer-se republicans d'ultra dreta?

Defensar a D. Alons que tan males estones els ha fet passar? defensar l'infant Joan o bé crear-se'n un de nou de trinca? Jo els aconsellaria això últim, puix ara, anar a defensar l'altra branca borbònica no em faria cap gràcia.

Nosaltres els manifestem el nostre sentiment per la pèrdua d'una il·lusió i d'una joguina.

E.

PROPIETARIS Capitals sempre disponibles per a col·locar en primeres hipoteques a interès legal. Serietat i reserva absoluta.

A. de la República, 10-3.er-1.ª de 7 a 9.

De l'Urgell

La lluita dels ciutadans de tot l'Urgell en contra del funest i cacic Sindicat General de recs, ha finalitzat com no podia menys, amb una victòria completa del poble sobre aquesta vergonya que venia durant uns vint anys. L'energia i decisió del Comitè nomenat en la primera Assemblea de Mollerussa, junt amb la voluntat ferma del poble, han fet possible aquest acte de justícia. Ens en alegrem, mes és precis continuar en el camí emprés, doncs la justícia no deu fer-se a mitges i ho fóra si no s'exigissin totes les responsabilitats.

Tenim notícia de què en els llibres del desaparegut Sindicat no hi han comprovants que justifiquin les despeses i que estan embrollats els «llibres» d'una manera tal que no se'n pot treure res en clar. Es varen entregar en presència del senyor Governador de la província a la nova Junta interina, nomenada governativament, i sense cap justificació, unes vint i vuit mil pessetes.

Es deuen per treballs ja realitzats, aproximadament, vint i set mil pessetes, així és que ja no queden diners ni per a pagar el personal empleat. Els Síndics particulars adeuten una quantitat fabulosa que les primeres revisions fan pujar a cent trenta mil pessetes. Anys i anys sense rendir comptes.

Es a dir, la cosa ja no pot presentar-se més tèrvola. Segurament serà necessari que els tribunals de justícia intervinguin en aquest afer, doncs la nova Junta de cap manera no vol ni pot fer-se responsable de l'estat actual econòmic.

En Ramon Felip i Galícia, que durant tants anys ha tingut la direcció gairebé absoluta d'aquest organisme i que avui encara està al front del Mont de Pietat de Lleida, haurà de respondre de tot això i aclarir si pot aquesta situació veritablement irregular del per sort desaparegut Sindicat General de recs d'Urgell. És farà així? Nosaltres estem segurs que es farà justícia completa, i prometem per la nostra part enterar els lectors de tot el referent sobre aquest tan interessant assumpte.

JOAN.

Taller de Reparació d'Automòbils

J. VIRGILI AMPERI

San Ruf, lletra M, Carretera de Torreserona :—: Telèfon núm. 423

LLEIDA

Especialitat en la reparació de frens hidràulics i verificació de Carburadors

Secció Femenina El senyor Macià a Lleida

Es convoca a totes les senyores i senyoretes socis del nostre, Centre a un canvi d'impressions per tal de constituir la secció femenina, d'acord amb les instruccions de la secretaria de la Secció Femenina de Barcelona pel dia 15 de 8 a 9 de la tarda, al nostre local social.

LA JUNTA.

Roc Boronat a Lleida

Ens hem assabentat que diumenge serà a Lleida, per a presidir l'Assemblea d'entitats per tal de constituir el comitè comarcal del partit a Lleida, organitzador, ànima i figura preeminent de l'Esquerra Republicana, En Roc Boronat.

CRÍTICA li desitja li sigui ben agradosa la seva estada a la nostra ciutat i afectuosament saluda des d'aquestes columnes a l'il·lustre hoste.

L'il·lustre President de la Generalitat de Catalunya passa per Lleida, de viatge a la Vall d'Aran. Diuen que fa el viatge en companyia de Josep M.ª España.

Trobem que l'Avi no ha escollit prou bé la companyia per a tan llarg viatge, encara que dit senyor sigui de l'Esquerra i diputat de la Generalitat.

Restaurant de l'Estació

Telèfon 81

ESPLÈNDIDES HABITACIONS
SERVEI ACURAT

Cafès Guayaba

ISIDRE CAMÍ :: Sant Antoni, 26

SUCURSAL: Carrer del Carme, 21

Forn de Sant Antoni
Sant Antoni, 26 LLEIDA

Les eleccions últimes

Els resultats de les eleccions del diumenge no han sigut per nosaltres cap sorpresa; han triomfat gairebé arreu d'Ibèria els candidats que sospitàvem, encara que aquests no han sigut pas els que hauríem volgut.

A Barcelona han triomfat Rahola, de la Lliga, i Martí Esteve, del Partit Catalana Republicà. El nombre de vots obtinguts per aquests dos candidats, donat el seu aparell elector i tenint en compte tot l'esforç que han posat, demostra que han tret el màxim resultat, que els ha donat una votació minsa en proporció al cens electoral de Barcelona, demostrant amb això que Barcelona és encara una força revolucionària i malgrat que tot l'element poble no cregui de cap manera amb les classes conservadores, puix hem de tenir en compte que les classes burgeses i aristocràtiques barcelonines mai no deixaran la posició de la Lliga i Acció Catalana, sigui amb monarquia o amb República; els Radicals, malgrat del seu també formidable aparell elector, han perdut vots en relació amb les últimes eleccions, i és que dins de Catalunya, els conservadors estan dins els partits anteriorment nomenats i les masses populars no poden estar ja mai en el partit que tantes vegades els ha enganyat.

Dels altres candidats, Maurín és qui ha obtingut major votació. Creiem, nosaltres, que ha estat una llàstima que les classes treballadores s'abstinguin de votar, aconsellats malament per l'òrgan oficial de la C. N. T., pesant sobre els seus directius el sentit apolític de l'anarquisme, i també pel sentit antagònic personal sobre Maurín, han fet que aquest home, d'aptituds parlamentàries grans, deixés de poguer anar al Parlament, on creiem havia de tenir grans batalles pel bé de la classe proletària; ell hauria estat el més capacit per combatre els líders del socialisme espanyol, que sembla que una de les dèries

més grosses és atacar el proletariat català i els elements de la C. N. T.

A més, com a catalanistes integrals, ens sap greu que Maurín no pugui fer sentir la seva veu al Parlament espanyol, puix ell seria un dels grans defensors de les nostres llibertats col·lectives, cosa que dins l'ideari del seu partit hi figura com cosa preeminent. Nosaltres esperem que les classes treballadores es donguin aviat compte de què la política és una forta arma per defensar idees, tot esperant fer les revolucions, a la que cada u hi aspira, i rectificarà la posició que ha pres aquesta vegada, tornant a la conducta d'apoiar els homes polítics que el puguin defensar, tal com feu en altres eleccions.

Una altra experiència és que els homes de la Unió Socialista de Catalunya, no han pogut encara trobar la manera de connectar-se amb la massa obrera; és una llàstima, doncs, molts d'ells poden fer feina positiva però perdent el seu caire completament intel·lectualista.

A Madrid, la figura de M. B. Cossío ha sortit triomfant sobre el fill del Dictador; ha sigut una llàstima que per culpa de la mandra electoral, el gran republicà no pugui anar al Parlament amb la màxima votació.

Una altra elecció que ens interessava era la de Sevilla; per fi ha triomfat el verdader candidat del poble sevillà. En Balboín ha sortit; ell podrà donar la rèplica al ministre Maura sobre el suposat complot de Tablada; a més ell, que va intervenir molt activament en el moviment revolucionari, podrà explicar moltes coses, entre elles els principis fonamentals que es donaren per fer la propaganda revolucionària i que ara no es compleixen; una de les principals era el fer de la República espanyola una República federal.

Aquests comentaris els fem quan les dades no són encara exactes, però es creuen certes.

ENRIG GODÀS.

Acte celebrat el diumenge dia 4 del corrent a Joventut Republicana d'Esquerra Catalana de Mollerussa

(Ve de la 6.ª plana)

tingut els parlamentaris al concedir les Corts Constituints, per majoria, el vot a la dona, sense limitació de comparació amb el vot dels homes; diu que d'avui en endavant caldrà que els republicans vigilin bé, si volen salvar la República, a les seves mullers; doncs el confessorari es convertirà en cloaca de la República reaccionària o en la màquina estúpida del retorn monàrquic.

Parla també del règim capitalista que considera fracassat, i fa notar que morí políticament el dia en què es declarà la gran guerra.

Parla també del fracàs econòmic del règim capitalista, quins símptomes es veuen avui ben clars. Aboga per la instal·lació immediata de noves normes pel treball i l'economia que puguin crear una nova societat, doncs aquesta està, materialment i moral, caducada.

Exhorta l'organització dels veritables esquerrans i diu que malgrat els vaivens de la Revolució, aquesta ha de triomfar.

Saluda a l'auditori esquerrà de Mollerussa i dona un crit de ¡Visca la Revolució! (ovació).

Finalment torna a fer ús de la paraula el President, senyor Segura, el qual després de donar mercès als lluitadors del Centre Republicà Federal Socialista, diu que quan els cridin acudirán al lloc que sigui.

Assistiren a l'acte comissions de Bellcaire, Bell-lloch, Borges, Linyola, etc.

Coses vistes

El càndid Alfons de Borbó

Cada dia se'n van sabent de noves. L'ex rei tenia un marcat interès, durant la dictadura de Primo de Rivera, en aparèixer als ulls del poble com una víctima.

¡Hipòcrita! Però el poble sap quant malvat era i segueix essent encara l'anomenat «Alfons, el Sangriento».

Deportacions en República

A Grove (Vigo), per ordre del Governador civil, els metges Dr. Jacobo Otero Goday i Dr. Angel Cadavi Caamaño, pertanyents al partit autonomista gallec, han estat deportats el dia 28 del passat. Els motius sembla que són deguts a què els citats sostenien opinions desfavorables al Govern actual.

Els veïns dels poble, en el moment d'ésser deportats han sortit en manifestació demanant que els metges no fossin deportats.

Els comunistes i la premsa

A «Solidaridad Obrera» del dia 20 del passat hi ha un dibuix de Grapa que presenta dos personatges molt coneguts de la passada època dictatorial alfonsina, els quals duen a les mans dues bombes amb les següents inscripcions: *Pistolers, Legionaris*.

La llegenda d'aquest dibuix és la següent: «Continuem?»—«Sí, home, sí; ara tot ho paguen els comunistes».

A «La Libertad» del dia 22 d'aquest mes hi ha, també, un dibuix de Moreno que figura dos senyors que diuen el següent: «Fou un moviment sísmic»—«No diguis res més... ¡Els comunistes!».

La cultura d'Alfons de Borbó

Quan Alfons de Borbó es trobava, encara usurpant el tron d'Espanya, tenia una cura especial en informar-se dels visitants i dels problemes del país respecte a abans de l'audiència.

Un dia va rebre la visita de Ramon i

Cajal. Abans havia demanat detalls del que havia de parlar amb el savi històleg. Li parlaren de les neurones, del moviment d'aquestes i de les seves funcions. El rei en tragué la conseqüència que Ramon i Cajal havia descobert les neurones. En la visita el rebé amablement i després d'unes preguntes inocents li sortí a parlar de les neurones:

—«Ja sé tot el valor que té el seu descobriment. Estic orgullós que sigui un savi espanyol qui hagi descobert les neurones. Ara, el que cal, és acabar amb elles. Cal declarar la guerra a mort a tota mena de microbis».

Ramon i Cajal no sabia on estava, hi hagué un instant que creia trobar-se a un manicomí.

Això és autèntic. Alfons de Borbó ha estat sempre un «chulo» i la política només li ha interessat per a aparèixer intel·ligent o bondadós.

Es sabut que darrerament l'ex rei s'esforçava els cabells de repenir que estava per haver consentit que es fes la Ciutat Universitària.

Ell cercava en això la simpatia dels estudiants, que no tingué mai.

Informes Comercials i privats
Gestió i cobrament de crèdits

Miquel Qui i Gilabert

Magdalena, 2-2.ª LLEIDA

El vot a les dones, bé. Però ha d'anar acompanyat de l'expulsió de les ordres religioses i posar el clergat al lloc que li toqui.

FONDA NOVA - Josep Plens

Restaurant Permanent
Telèfon núm. 3-ARTESA DE SEGRE

IMPRESA SOL. - LLEIDA

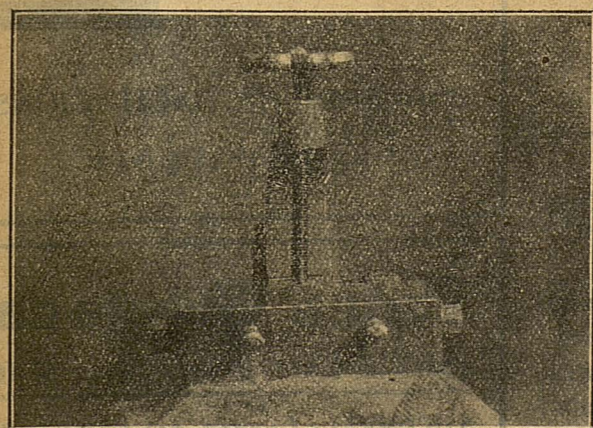
CLARIO RADI

Aparell de més puresa de to i sel·lectiu
TOTS ELS MODELS

CASA MORÓN

«Vulcanitzadora Termo-Elèctrica MIQUEL»

PATENTADA

Nou tipus de «Vulcanitzadora» especial per a Garaiges i petits Tallers. Tipus C. solament per a càmares. COMPLETE: Ptas. 200. La mateixa amb molinos per a poder «Vulcanitzar» parxes de coberta de moto o velo: COMPLETE: Ptas. 225. Si interessen tipus més grans, fabrico quatre models per a parxes coberta i càmara.

Màquines per a cosir i brodar
«CONSTANÇA»

Accessoris Auto-Moto-Velo i màquines per a cosir i brodar de totes marques.

FREDERIC MIQUEL

Blondel, lletra J :: LLEIDA :: Telèfon núm. 2

ESTERERIA, 7

LLEIDA

Grans novetats en
Trinxeres, Abrics de
Llana i Pell, Pellices
pell, Sueters, Pullovers,
Caçadores, Gerseis,
Bufandes de llana i seda,
Mocadors de seda,
Corbates i Camises.

Tot a preus baratíssims

ESPECIALITAT
amb la mida

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA

Organització Comarcal

Diumenge, dia 11, a les onze del matí es reuniran tots els Plens comarcals d'Esquerra Republicana de Catalunya. Aquestes reunions es celebraran en els locals de les entitats d'Esquerra Republicana domiciliades a les capitals de comarca o on es designi per mitjà de les convocatòries que seran enviades a cadascuna de les nostres entitats.

Cada Entitat adherida enviarà dos representants al Ple Comarcal que s'acreditarà mitjançant un nomenament signat pel President i Secretari. Aquests representants, en començar-se la reunió presentaran una llista per duplicat on hi constaran els socis de l'Entitat que representen amb noms i domicilis, i una llista separada amb els noms i domicilis del Consell Directiu.

En cada una d'aquestes reunions comarcals hi assistirà un Delegat de Secretaria General d'Esquerra Republicana que facilitarà la tasca per a la constitució del Comitè Comarcal encara no existent i assabentarà detalladament els reunits de l'organització, ordre del dia i data de la celebració de l'Assemblea preparatòria del primer Congrés nacional d'Esquerra Republicana.

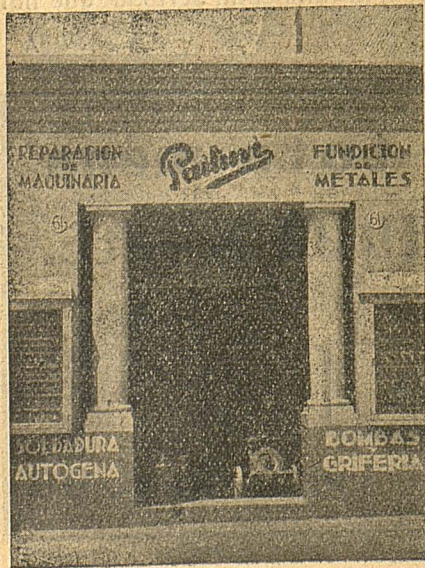
Creiem que tothom copçarà la transcendència d'aquests Plens comarcals que, en quedar constituïts, donaran al Partit tota la fortitud dels cent mil homes que componen Esquerra Republicana Obeint més les pròpies conviccions que la disciplina, tenim la seguretat que ningú no mancarà al seu deure i que cap Entitat d'Esquerra Republicana no deixarà d'assistir a les reunions de diumenge dia 11.

L'avis d'aquestes reunions serà enviat particularment a cadascuna de les nostres Entitats adherides, donaran al Partit tota la fortitud d'una Entitat d'Esquerra i si alguna no rebés la convocatòria, pot donar-se per convocada des d'aquest moment, i encara més, si alguna Entitat vol adherir-se a Esquerra Republicana pot acudir al Ple Comarcal i presentar l'adhesió al Delegat de Secretaria que hi assistirà, i si les entitats adherides assistents no protesten la nova adhesió, aquesta Entitat podrà ja prendre part en el Ple Comarcal tenint els mateixos drets i deures de totes les altres.

Preguem a tots els nostres afiliats la seva col·laboració i tot l'interès per tal de realitzar d'una manera perfecta aquestes reunions comarcals del dia 11 que és la tasca preliminar de l'Assemblea preparatòria del primer Congrés nacional d'Esquerra Republicana.

Insistim en recomanar el màxim d'entusiasme per aquestes reunions que consolidaran d'una manera definitiva el nostre Partit i li proporcionaran tota la força i eficàcia que li cal per a triomfar en totes les lluites.

Si Catalunya no obté de les dites democràcies espanyoles, el reconeixement de la seva personalitat, els que sentim les llibertats de Catalunya com a problema de llibertat, anirem a buscar-la amb un règim més avançat — Com va dir el diputat Xirau.

ANTIGA CASA PAITUVI

Av de la República, 61 i C. Remolins, 16

LLEIDA

Construcció i reparació de tota mena de peces per a automòbils.— Instal·lacions per a aigües potables i regadiu.— Lletres i plaques de bronze per a façanes.— Aparells niquelats per a aparadors.— Bombes i aixetes per a Aiguia i Vi.— Especialitat en les reparacions de Fàbriques d'Oli.

Es faciliten pressupostos gratuïtament.

Constructora de l'ensulfatadora marca "EL ÁGUILA"

El Confessionari

Allí, mireu el punt negre! Allí hi mor el pensament, la raó, la moral, la idea, en una paraula, tot allò que constitueix l'esperit humà.

Aquest punt negre, rodejat de foscor i de terror, és el *confessionari*.

Aquest és el fimó que dirigeix la nau de l'església.— Timó que la condueix a port segur, fins el dia que el faci ascles la tempesta.

L'església, fort baluart del retrocés, ha creat dos mons diferents, establint entre ells un divorci: el món humà, del qual vol el comandament i el món espiritual, del que s'ha quedat la direcció.

Per això, ha aixecat el *confessionari*, aquest armatost vell, que, com deia Garibaldi, faria molt millor servei fent-lo servir de llenya, per fer bullir l'olla del miserable.

Amb la influència del *confessionari*, té l'església moralment lligada la llibertat del pensament, i la de la consciència.

L'església catòlica, ha establert el seu tribunal, per tal d'oposar-se a tota ciència que ella no sanciona i a tota doctrina que lliura l'home del seu jou.

L'església catòlica no cedeix ni cedirà mai, per això compta amb el secret de la confessió, quan per la força de les revolucions l'Hàmlet del catolicisme, es veu obligat a contemplar amb terror l'espectre de la llibertat de cultes.

Pel *confessionari*, l'església no repara en posar a les llars, les més tremendes desavinences, preparant amb el seu profit, la seva dissolvent obra.

Al *confessionari*, és on l'home negre treu de les mans de la dona i de la joventut, els llibres que són més a propòsit per a la seva il·lustració.

Allí és on s'ofega el remordiment de consciència del malfactor, verdader càstig del delinqüent que quebranta les lleis que la naturalesa ha ficat al cor humà.

Al malvat, és allí, on se li fa creure que la *Divinitat* no es recorda del seu delicte, pel sol fet de la confessió que d'ell fa, humiliant-se a les plantes d'un embaucador, que no té cap dret, ni per absoldre, ni per condemnar, en nom de Déu, ésser ideal.

¿A qui li remordirà la consciència, quan es cregui haver estat absolt pel mateix Déu, dels seus delictes?

Els apologistes del *confessionari*, ens volen presentar aquest com un fre saludable, però, per desgràcia, veiem que els que més freqüenten els *confessionaris*, tan prompte en surten, tornen al mateix delicte que hipòcritament ploraven abans de la confessió.

UN CATÒLIC.

J. Solà Saltó

Instal·lacions i reparacions elèctriques: Bobinatges de totes classes: Maquinària en general

Estudis i pressupostos

Remolins, 5 - LLEIDA - Telèfon 203

El senyor Macià i la República Catalana autònoma

La revista parisenca «Le Mois» ha publicat, en el seu número de 1.º agost-1.º setembre, un article del senyor Macià sobre l'organització de l'Espanya nova.

L'Espanya nova és republicana. Però, com s'organitzarà aquest nou Estat republicà? Hi ha republicans centralistes, n'hi ha de federalistes i encara hi ha els autonomistes.

República unitària, federal, autònoma? Per al senyor Macià—«le colonel Macià» com li diuen els francesos— no hi pot haver cap dubte: República democràtica i federativa. El resultat de les eleccions ho diuen prou clar. Però, i si fan com aquell que no se n'han assabentat? Aleshores... «si la voluntat del poble expressada pels seus sufragis i una argumentació ben fonamentada no basten a persuadir el Govern i els seu partidaris que el pervindre d'Espanya no pot ésser assegurat més que a base d'una República democràtica i federativa, ens obligaran a recórrer a mesures més radicals per a fer comprendre als polítics de Madrid que Catalunya, que ha demostrat ésser prou forta per a sacudir el jou dels Borbons, no té pas la intenció de doblegar-se sota el jou de Castella, ni repintada amb els colors republicans».

«El poble català que comprén, no sols els individus que viuen en la «província» oficialment denominada Catalunya, sinó els de parla catalana, dels Pirineus a València, comprenent-hi els habitants de les illes Balears (tots són catalans d'esperit i formen junt amb nosaltres un conjunt etnogràfic i geogràfic), està disposat

» a lluitar fins al darrer extrem per la prosperitat de la República autònoma catalana i la federació de Repúbliques espanyoles».

Veus ací al Macià del 14 al 16 d'abril.

Versos clars i catalans

Declaració

A tu, lector amant
r'hem de dir, ben clarament:
Que a la nostra redacció
no hi ha cap clergue en funció,
ni tampoc cap empleat
dels últims que s'han «colat».

No disposem de «Doctors»
ni d'advocats assessors,
i amb Diputats «sigronés»
no hi volem pas saber res.

De diners no en disposem
però tampoc en devem
i això fa que, per menjar,
tots hàgim de treballar.

Tenim, però, alguna «acció»,
prò, us preguem circunspecció!
Són d'un «Casal» que trontolla
i no volem fer forrolla...

Som ben pobres, com veieu,
però no us en refieu!
Doncs segons algun «Marista»
tenim pasta comunista,
i si escolteu als «Doctors»
som eterns perturbadors.

Així i tot via farem
i bé de tot sortirem.
Car si diners ens faltés
teniu-ho per ben entés:
que a la Generalitat
ho tindríem tot pagat!

PEP DEL CARRIL.

QUE VIURES I ESPARDENYES

LA COPA D'OR

Sant Antoni 2134

Lleida

IMPRESSIONS

Aquest estiu passat, juntament amb uns quants amics i companys, he assistit a molts actes de propaganda en pro del nostre ideal, fets a distints pobles de la nostra comarca lleidatana, i això m'ha permès fer algunes observacions relatives a l'estat d'ànim dels diferents públics que assistiren als actes celebrats, i poguer-me donar ple compte de quin era el problema que més entusiasma, apassiona i exalta el poble.

En difs actes, s'ha explicat per uns i per altres els variants aspectes del problema social; s'han exposat solucions; s'ha detallat el benefactor que pel treballador fóra l'establiment del retir obrer, no no aquest nomenat i migrat «retir obrer» *pessetero* d'avui; l'auxili que per un cas de malaltia hauria de donar-se al treballador, l'establiment de sanatoris, solució de l'atur forçós, i altres mesures, per a què tot plegat aixoplugui de la misèria i del trist pervindre a la classe treballadora.

Durant aquests períodes d'exposició d'idees, havem observat, que el poble escolta amb marcada atenció, sembla que amb marcat interès obre els ulls: guarda silenci, però emmudeix l'exteriorització del seu pensar. Sembla que malfit, que dubti: no s'entrega. Fa l'efecte que una força intuïtiva és predominant en ell. Vol creure però dubta. Sols la realitat podrà vèncer la per a mi aparent falta de fe amb l'obra social que les lleis han de portar a cap.

Quan se li explica la solució que cal donar al problema de la terra, i la justícia

que fóra, llavors el públic, trenca aquella fredor, aquella reserva abans mostrada, i segueix amb delit el parlament, el subratlla amb aplaudiments, i es mostra amb plena sinceritat.

Al meu entendre, el públic de les nostres comarques, apart de comprendre potser millor el segon problema, perquè el viu, el toca i l'afecta d'una manera directa, sembla també que vulgui significar amb les seves demostracions, que ell per la seva redempció, confia més amb el seu propi esforç, amb si mateix, que amb l'ajuda lègal, que sembla la vegi problemàtica, llunyana.

I quan a aquest públic ja no se li exposa ni se li parla de coses materials, sinó del nostre ideal de llibertat i república, allavors, no es veuen cares preocupades, ments pensatives, dubtoses, sinó que es veu un esclat fort, enèrgic, ple d'amor i d'ansies per l'ideal, que culmina al tractar de la qüestió clerical, que és quan el seu entusiasme es desborda. Ja no tan sols aplaudeix sinó que vibra amb un neguit coratjós que el fa vitorejar la llibertat com a síntesi del seu estat d'ànim. Ja no dubta, ja no es malfia, ja no predomina en ell cap força intuïtiva que el faci reservar, sinó que, al contrari, sembla que sigui aqueixa força el que el fa llençar, el que el fa descobrir i li fa exterioritzar tot el sentiment que guarda i viu al fons del seu cor.

G.

Preu: 15 cèntims

Redacció i Administració: Avinguda de la República, núm. 59

Crítica

PREU DE SUBSCRIPCIÓ

Semestre . . . . . 3'50
Any . . . . . 7'00

LES NOSTRES PROPAGANDES

Acte celebrat el diumenge dia 4 del corrent, a Joventut Republicana d'Esquerra Catalana de Mollerussa.

Comença l'acte a les quatre de la tarda baix la presidència de Magt Segura, el que diu que l'origen del C. R. E. C. és el no voler conviure amb gent que han estat al costat de la dictadura, ja que els seus lemes són Catalunya i República Esquerrana. Fa notar la manca d'idealitat al poble, que no es mou sinó pels interessos creats de les dues cases (es refereix a L'Amistat i al Casino) i que ells no hi pertanyen i que no s'enfrontaran mai amb les persones sinó amb les idees.

Enric Godàs

Seguidament fa ús de la paraula el nostre amic Enric Godàs, que diu: En èpoques de calma hi ha gent que creu que no cal fer res i que solament s'han de fer intercanvis d'idees en període electoral. Nosaltres,—diu—, ho fem en tot temps; sembrem sempre la llavor de llibertat i de justícia. Dins el nostre programa hi ha una magna paraula: «Catalunya» i al dir Catalunya no tan sols vol dir mirar endarrera sinó anar a la consecució de regir-nos per nosaltres mateixos. La nostra terra s'alça sempre en contra dels tirans i estimem Catalunya no pel que han fet els nostres avantpassats sinó pel moment present de redreçament de llibertat, que ha de servir de guia a les demés regions Ibèriques.

Parla de l'ambient en el Parlament espanyol i culpa als enxufes dels socialistes per la seva actitud enfront de Catalunya. Nosaltres privarem que ens robin els nostres drets i les nostres aspiracions, determinades d'una manera fefaent per l'Estatut. Davant d'això cal estar preparats per a defensar-lo i quant l'excelsa figura de Macià preguntí al poble què ha de fer, hem d'estar disposats a seguir-lo pels camins que ell ens digui. Catalunya no ha estat mai reaccionària, sinó liberal, però tenim en contra no tant sols els jesuïtes sinó La Lliga i els seus derivats. S'ha demostrat quins són els partits que estimen d'una manera clara a Catalunya. Per una banda tenim a Macià, que la simbolitza; per una altra hi havia Cambó, el qual solament mirava per la seva butxaca i la dels seus amics, enlloc de Catalunya. Cal tenir molt en compte per l'esdevenidor a tots aquells elements que estan coberts amb pell de corder; i demés, estar disposats a defensar l'Estatut de Catalunya votat per tot el poble el dia 2 d'agost.

Salvador Roca

A continuació fa ús de la paraula el senyor Roca, que diu: Companys de Mollerussa i voltants: Vinc obeint ordres del nos-

tre President, ja que avui més que mai hem d'estar en una forta disciplina.

Passa a definir què és la política i què s'ha entès per política. Els polítics us han parlat de política en temps d'eleccions; per aquests la política és l'art de pescar actes de diputat al Parlament, actes de regidors, càrrecs retribuïts, combinacions inconfessables; això és caciquejar.

La política no és actuar d'acord amb les conveniències personals sinó d'acord amb els ideals encara que s'enfonsin els amics i això és el que senten la gent d'Esquerra Republicana de Catalunya, que fins sacrificaran els amics per a surar els ideals de llibertat.

En fi, els ideals de l'Esquerra Republicana de Catalunya són: ideal de llibertat, ideal de Catalanitat i ideal de República i aquests ideals estan disposats a demostrar-los quan es presenti el moment.

Els que penseu com nosaltres, per a defensar aquests principis tindreu disgustos, haureu de prescindir de guanys materials, topareu amb interessos creats; no obstant això tireu endavant, la gent de bona fe són molts i per això guanyarem, fixe-u-voś amb l'actuació política del nostre astre Macià, imitem-lo que si l'imitem i estem fortament abraçats, la situació de Catalunya serà nostra. (Grans aplaudiments).

Josep Galceran

Parla després el nostre amic Galceran el qual pronuncia aquestes paraules:

Aquells que de sempre han lluitat per un ideal i han fet propaganda, esbargits amb petits grups i estols, han anat per totes les contrades lleidatanes a predicar l'hermós ideal de llibertat i democràcia, ideal que deu viure al nostre cor, doncs un home sense ideal, és com una cosa morta, ja que aquell home que no sent l'impuls de llençar-se a lluitar per les coses que ell creu justes és el mateix que una planta estèril.

Va explicar la sèrie de sacrificis, treballs i persecucions de què foren objecte tots aquells que de sempre han esmerçat les seves energies en la lluita d'un ideal, fins aconseguir l'enderrocament de l'antic règim i l'establiment de l'actual.

Fa ressaltar que el poble sempre és el pagano, el que ha hagut de treballar com un negre, per a res mes que per a pagar els impostos i contribucions de totes menes, però sense que l'assabentin mai de res, ni de com s'esmercen els productes de la recaptació d'aquells impostos, que el pobre satisfia sempre amb una part més

crescuda que tots aquells mangonejadors i malversadors dels béns del poble.

Els feu present que tots ells eren uns ciutadans que tenien els mateixos drets que qualsevol altre, i per tant que tenien el deure d'intervenir en l'administració dels béns del poble, ja que així defensaven a la vegada els seus interessos, doncs ells eren els amos perquè són els que treballen, produeixen i sols paguen, i no aquells que no produeixen i sols cobren.

Recomana que no esperin que tots aquells antics cacics, els deixin intervenir mai en els seus afers polítics i socials.

Va fer notar que avui tot havia canviat i, per consegüent, que sobre tot l'ensorrat, mòmios, monopolis, concessions, immoralitats administratives, impudisme en els negocis bruts i robatoris, i sobre tot els títols, blasons, escuts, corones, castes, tradicions i fanatismes, el poble hi construirà el nou edifici de la llibertat i fraternitat, en el qual hi reconstruirà i estructurarà les noves vides i que aquest no permetrà mai que el règim caigut tor-ni a establir-se a Espanya.

Explicà l'interès que tots ens hem de prendre amb les qüestions socials per a resoldre-les de manera justa; que la qüestió de la terra és necessari que la seva propietat sigui assequible a tots aquells que la treballen i sobre ella escampen les seves suors, i va fer ressaltar l'impuls extensiu que a la ensenyança es donarà per a què aquesta sigui assequible al pobre, i que s'arribi un temps en què tots els ciutadans sàpigun llegir i escriure.

Xavier Jaques

Després parlà el senyor Jaques que digué: Amics meus: Avui i davant la forma en què marxa el nostre poble tot són nerviosismes i odis exacerbats, el nostre poble sent la falta de cultura, falta de justícia i de confiança. La trama estatal encara perdura, ja sabeu el del Canal, que per a fer justícia s'ha hagut de remoure cel i terra. Hi ha gent que diuen que al nostre poble existeix el problema religiós i jo us he de dir que el problema no és religiós sinó clerical, ja que hi ha comunitats que són vertaders comerços.

La propera setmana al Parlament es discutirà aquest problema religiós i que jo en dic clerical. L'església cal separar-la de l'Estat i supeditar-la a la voluntat de l'Estat; el clergat parroquial ha d'ésser igual que els altres ciutadans, igual que un metge, un farmacèutic o altres professionals i no que l'Estat hagi de pagar al clergat, encara que aquest no es porti bé,

puix els metges dolents han de plegar ja que no estan retribuïts com el clergat.

Cal exigir als partits tots que facin justícia; dins el programa de l'Esquerra Republicana de Catalunya s'exigeix justícia i tenim que en la part de l'ensenyament imposa l'escola única, on hi haurien d'anar els fills dels rics i pobres junts, sense preferències, i això farà borrar l'odj que hi pugui haver entre les diferents castes.

Catalunya està en perill; malgrat la cordialitat demostrada pel nostre poble continuen iguals prejudicis i odis al nostre país. Estiguem preparats tots i quan el nostre Macià dongui alguna ordre, a complir-la decididament ja que ell ens guia cap a la llibertat.

Catalunya està destinada a ésser capdavantera de la confederació ibèrica; darrera nostre vindrà Amèrica. Sento gran optimisme en aquest sentit.

Quant a la part material, no podem deixar d'aprofitar-la; paguem a l'Estat la tercera part del pressupost total. En un període curt, Catalunya serà la nació més rica del món.

Cal defensar l'Estatut si no volem caure en gran responsabilitat; els nostres fills ens beneiran o maleiran segons l'actuació nostra; estiguem disposats a defensar-la quan Macià ens ho digui i en la forma que sigui. (Gran ovació).

Josep Benavent

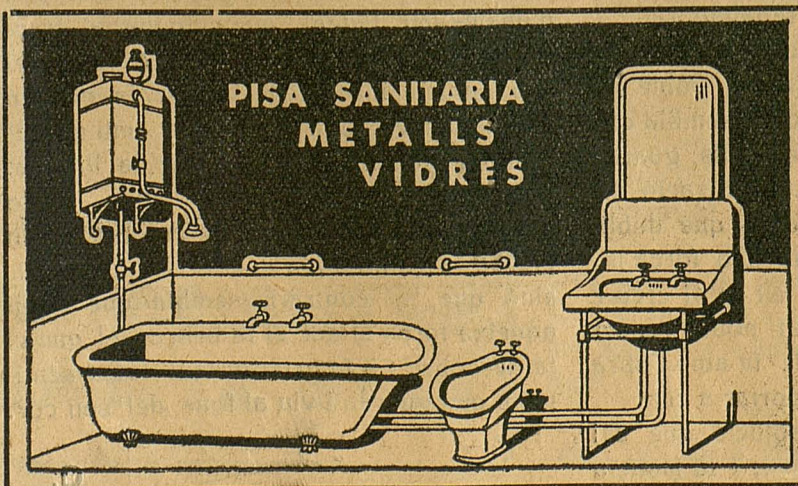
Ara parla el senyor Josep Benavent: Saluda a l'auditori i dona les gràcies als companys de Mollerussa que tant bé varen portar-se en el sosteniment econòmic dels presos i exiliats pel cop del darrer desembre.

Nosaltres, els esquerrans, a l'anar amb un moviment revolucionari ho vàrem fer creient que la República que contribuïem a instaurar, seria una República seriosa; alguns de nosaltres exiliats, al retornar a Espanya el 15 d'abril i escoltar la veu de les multituds que a les andenes de les estacions del trajecte ens saludaven, vàrem veure que en comptes d'una República seriosa s'havia instal·lat al nostre país una República de «doblé».

Tots els governants actuals, i que foren membres del Comitè revolucionari, ens parlaven abans del cop de desembre de República federal, de la separació de l'Església de l'Estat, de la reforma de la guàrdia civil i la creació d'una Guàrdia Republicana, de radicals reformes socials i econòmiques, d'una transformació fonda de l'exèrcit, etc. Res d'això no s'ha portat a cap i l'esperança en les actuals Corts es perd per part dels esquerrans; fins en l'INRI de la Constitució que comença declarant Espanya com a una República de Treballadors, i en veritat anem creient es una República de ganduls i emboscats. Parla també de la irregularitat dels polítics oficials en la constitució de partits forts i de les equivocacions que sofreixen al donar preferències als elements de la caiguda Dictadura.

Adverteix la relliscada seriosa que han

(Segueix a la 4.ª plana)

FABRICA de MIRALLS de tota mena TALLERS de BISELLATS, PULITS, etc.

MAGATZEMS

E. CARDONA

A. REPÚBLICA, 44

LLEIDA

TELÉFON NÚM. 98